

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksestä laiksi rehulain muuttamisesta

Eduskunta on 9 päivänä tammikuuta 1995 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 347.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina tutkija Päivi Mannerkorpi maa- ja metsätalousministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Reijo Virtanen tullilaitoksesta, professori Eeva-Liisa Hintikka eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta, osastonjohtaja Kaija Varimo kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta, erikoistutkija Tuomo Varvikko Maatalouden tutkimuskeskuksesta, puheenjohtaja Seppo Soro Suomen Eläinlääkäriliitosta, kehitysjohtaja Ilmo Aronen Raision Yhtymästä ja yliproviisori Sirpa Ahtila Lääkelaitoksesta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan rehulakia muutettavaksi siten, että rehulain mukaiset tarkastukset koskisivat myös Euroopan unionin ulkopuolisiin valtioihin vietäviä rehuvalmisteita sekä rehuvalmisteiden käyttöä maataloilla.

Lisäksi rehulakiin otettaisiin lääkerehujen valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevista vaatimuksista yhteisössä annettua neuvoston direktiiviä, sen valvontaa ja Euroopan unionin sisämarkkinakauppaa sekä Euroopan unionin ulkopuolisista valtioista tapahtuvaa maahantuontia ja maastavientiä koskevat säännökset. Säännökset sisältyvät pääsääntöisesti jo Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus).

Lääkerehuun käytettävällä lääkevalmisteella olisi oltava lääkelain mukainen myyntilupa tai muu lääkelain mukainen lupa kulutukseen luovuttamiseen. Lääkerehuja valmistavien ja markkinoivien elinkeinonharjoittajien olisi oltava kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymiä. Lääkerehua saisi luovuttaa eläinten lääkitsemiseen käytettäväksi vain eläinlääkärin määräyksestä. Laki sisältäisi säännökset sekä muusta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen toi-

mitetulle lääkerehulle että Euroopan unionin ulkopuolisesta valtiosta tuotavalle ja sinne vietäville lääkerehulle asetettavista vaatimuksista. Tarkemmat lääkerehua koskevat määräykset annettaisiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Esitys liittyy lääkerehun osalta ETA-sopimukseen.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Valiokunta toteaa, että esityksessä ehdotetut laajimmat muutokset rehulakiin liittyvät lääkerehujen valmistusta, markkinoille saattamista, käyttöä sekä EU:n ulkopuolisista valtioista tapahtuvaa maahantuontia ja maastavientiä koskeviin säännöksiin. Tältä osin muutokset eivät kuitenkaan vaikuttaisi merkittävästi lääkerehujen valmistuksessa ja myynnissä jo käytössä olevaan järjestelmään.

Rehuvalmisteiden yleisiin maahantuonti- ja maastavientitarkastussäännöksiin esityksessä ehdotetaan vain vähäisiä muutoksia. Esityksessä on todettu, että maahan tuotavat rehuvalmisteet on tarkastettu vain pistokokein, mutta riskialttiit rehut on saatettu aina tuontitarkastuksen kohteeksi. Käytännössä rehulain uudistuksen jälkeen valvonta on muuttunut markkinavalvonaksi, jolloin rehuvalmisteita on tarkastettu kaupan myyntiportaassa. Lisäksi valvontaa on toteutettu rehuetehtaiden ja jälleenmyyjien oman toiminnan valvonnalla (omavalvonta), jota valvoo kasvintuotannon tarkastuskeskus.

Varsinaisia maahantuontitarkastuksia voidaan tehdä vain EU:n ulkopuolelta tapahtuvalle tuonnille. Tältä osin valiokunta korostaa riskialttiiden tuontierien, kuten salmonellaepäilyn alaisten rehuvalmisteiden, tuontitarkastusten jatkamisen merkitystä. Valiokunta pitää tärkeä-

nä, että näihin tuontitarkastuksiin kiinnitetään erityistä huomiota maa- ja metsätalousministeriössä vuosittain laadittavissa valvontasuunnitelmissa. Koska EU-sisämarkkinoilla ei jäsenmaiden välillä ole rajatarkastuksia ja tarkastuksia voidaan tehdä periaatteessa vain pistokokein, valvonnan painopiste on kohdistettava valvontasuunnitelmissa riskin omaaviksi katsottuihin rehuihin ja erityisesti niihin kasviperäisiin rehuihin, joiden osalta EU:lla ei ole vielä hygieniavaatimuksia. Harmonisoimattomalla alueella voidaan asettaa tiukempia kansallisia vaatimuksia myös tuontirehulle.

Valiokunta korostaa omavalvonnan merkitystä. Omavalvontaa voidaan tehostaa tiivistämällä kasvintuotannon tarkastuskeskuksen maatalouskemian osaston ja rehun maahantuojien sekä rehun valmistajien välistä yhteistyötä, mikä samalla helpottaa viimeksi mainittujen tahojen omaa tuotevalvontaa. Vapaaehtoisen valvonnan kannalta hyvin merkityksellisenä valiokunta pitää eläintautien torjuntayhdistyksen julkaisemaa ns. positiivilistaa, jossa on lueteltu luotettavat rehuntoimittajat.

Tartuntatautien leviämisen estämiseksi valiokunta pitää tarpeellisenä, että kiinnitetään huomiota myös lemmikkieläimille tarkoitetuista rehuista kaupan vapautuessa aiheutuviin tautiriskeihin. EU-maiden kautta voidaan tuoda salmoneilan saastuttamia raaka-aineita, joita EU ei katso aiheelliseksi valvoa. Valiokunta pitääkin tarpeellisenä, että eri tahoille, muun muassa kuluttajille, jaetaan tietoa tautien leviämisen estämiseksi.

Suomessa valmistettujen rehuseosten hygieninen laatu on eurooppalaisen mittapuun mukaan poikkeuksellisen korkea. Tähän ovat vaikuttaneet asianmukainen lainsäädäntö, viranomaisten tehokas valvontatyö ja rehunvalmistajien tiukka omahygieneiavalvonta. Tähän saakka rehunvalmistajat ovat itse vastanneet osaksi hygieniavalvonnasta aiheutuneista kustannuksista. Korkean hintatason tilanteessa ennen EU-jäsenyyttä elinkeino on voinut siirtää tuotteiden hintatasoon valvonnasta aiheutuneet taloudelliset rasitukset. Sen sijaan EU-jäsenyydessä valvontakustannukset, mikäli ne jäävät elinkeinon itsensä maksettaviksi, muodostuvat varsin korkeiksi, varsinkin kun useimmissa kilpailijamaissa val-

vonnan kustannukset ainakin markkinavalvonnan osalta maksetaan kansallisista varoista. Valiokunta toteaa valvontakustannusten muodostuvan Suomessa korkeammiksi kuin EU-maissa yleensä, koska pääosa kustannuksista johtuu salmoneilavalvonnasta, joka ei ole läheskään yhtä laajaa muualla Euroopassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että valvonnan korkea taso voidaan säilyttää osittain yhteiskunnan varoin. Valvonnan tason säilyttäminen on kansallinen etu, koska valvonta vaikuttaa niin elintarvikkeiden laatuun kuin kilpailukykyyn.

Pykäläkohtaiset muutosehdotukset

6 a §. Ehdotetussa pykälän 3 momentissa ei edellytetä, että lääkerehua saisi määrätä vain lääkitemistä tarvitsevien eläinten tutkimiseen osallistunut eläinlääkäri. Valiokunta ehdottaa momentin sanamuotoa muutettavaksi niin, että se vastaisi lääkelain ja eläinten lääkitemisestä annetun lain lääkkeen luovutusta ja määräämistä koskevien säännösten terminologiaa. Siten valmistaja ja jälleenmyyjä saisi luovuttaa lääkerehua vain eläinlääkärille tai eläinlääkärin kirjoittaman lääkerehumääräyksen perusteella eläimen omistajalle tai haltijalle. Eläinlääkäri voisi kirjoittaa lääkerehumääräyksen vain laboratorio- tutkimusten tulosten perusteella tai tutkittuaan eläimet itse.

6 b §. Valiokunta toteaa, että 1 momentissa ehdotettu ilmaisu ”saa Suomessa luovuttaa vain kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymälle valmistajalle tai jälleenmyyjälle” ei ole yksiselitteinen ja saattaa siten aiheuttaa tulkintavaikeuksia. Sanaa ”luovuttaa” on esityksessä käytetty myös tarkoittamaan lääkerehun luovuttamista eläinten omistajalle. Valiokunta ehdottaakin ilmaisun muuttamista kuuluvaksi seuraavasti: ”Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa valmistettua lääkerehua saa Suomessa myydä ja luovuttaa vain kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymä valmistaja tai jälleenmyyjä.”

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki rehulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä helmikuuta 1993 annetun rehulain (234/93) 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 1, 10 ja 11 kohta, 2 luvun otsikko, 16 §, 19 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 22 §:n otsikko ja 1 momentti sekä lisätään 3 §:ään uusi 12—15 kohta, 19 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 6 a, 6 b, 13 a, 16 a ja 27 a § seuraavasti:

2 ja 3 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

**Rehuvalmisteiden valmistus,
markkinointi, Euroopan unionin jäsenvaltioiden
alueella tapahtuva kauppa sekä maahantuonti ja
maastavienti**

6 a §

Lääkerehu

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
*Valmistaja ja jälleenmyyjä saa luovuttaa lääke-
rehua vain eläinlääkärille tai eläinlääkärin kirjoit-
taman lääkeresepin perusteella eläimen
omistajalle tai haltijalle. Eläinlääkäri voi kirjoit-
taa lääkeresepin vain laboratoriotutki-*

*musten tulosten perusteella tai tutkittuaan eläimet
itse.*

6 b §

*Euroopan unionin sisämarkkinakaupan lääke-
rehuille asettamat vaatimukset sekä lääkeresepin
maahantuonti ja maastavienti*

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa valmistettua lääkeresepiä saa Suomessa myydä ja luovuttaa vain kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymä valmistaja tai jälleenmyyjä.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

13 a, 16, 16 a, 19, 22 ja 27 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, jäsenet Kalli, Koistinen, Koski, Polvinen, Pul-

lainen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Saario, Saastamoinen ja Urpilainen sekä varajäsen Laakkonen.

